

TEME

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu
historiju

Broj 42, godina XXI
novembar, 2016.
[str. 27-34]

© Monos 2016

Ideološka i politička obilježja Referenduma o danu Republike srpske i krsne slave, devetom januaru

**Gen. Fikret Muslimović,
prof. dr. Omer Hamzić**

U prilogu se daje autorski osvrt na jedan od najkontroverznijih političkih događaja ove godine u Bosni i Hercegovini (25. 9. 2016.), koji predstavlja direktan udar u temelje njene državnosti i još jedan pokušaj njene demontaže kao države sa nesagledivim posljedicama. Iako se očekivala, i ovoga puta izostala je adekvatna reakcija međunarodne zajednice, koja je, istina osudila referendum kao protivustavno djelovanje jednog od dva entiteta u BiH, ali je ostavila domaćim političkim snagama da to na licu mjesta riješe, postignu dogovor i krenu putem evroatlantskih integracija, što su probosanske političke snage odavno već shvatile kao floskulu i alibi za nedjelovanje istih onih koji su "skrojili dejtonsku Bosnu". Jedan od ciljeva srpskog referenduma u Republici Srpskoj, 25. 9. 2016. godine, je i bio da pokaže u kojoj je mjeri ta država "nemoguća" bar za Srbe. Osim kritike povodom izostanka reakcije međunarodne zajednice, autori su ovaj događaj analizirali sa više aspekata: kontinuiteta velikosrpske politike, vanjskog uticaja, poglavito iz Rusije i Srbije, bošnjačkog odgovora, te upotrebe referenduma kao najjačeg predizbornog aduta za ovogodišnje lokalne izbore u rukama SNSD i njenog moćnog lidera. Konačno, kroz sami tekst priloga učinjen je autorski pokušaj da se ukaže na posljedice ovog političkog čina, koje bi trebalo strpljivim političkim radom sanirati i odlučno eliminisati s obzirom da neki već upozoravaju i na mogućnost rata na ovim prostorima, iako svi relevantni faktori u zemlji takvu mogućnost u startu odbacuju.

Ključne riječi: Bosna i Hercegovina, Referendum, Republika srpska, velikosrpska politika, Srbija, Rusija

TEME

Ideologija i referendum kao oblik političke borbe

Referendum uopće, tretira se kao oblik utvrđivanja političke volje građana po konkretnom pitanju, ali je za svaku od referendumskih situacija nužno utvrditi ideološke osnove političkih subjekata koji se koriste referendumom da bi postigli zacrtane političke ciljeve. Identifikacijom ideoloških osnova korisnika referenduma, stiče se uslov za utvrđivanje da li je referendum izraz demokratije i doprinos unapređenju civilizacije ili je izraz antidemokratske i anticivilizacijski usmjerene ideologije i politike.

Dostignuća u razvoju demokratije su dio ukupnih osnova za dalje unapređenje civilizacije, ali iskustva pokazuju da je ta dostignuća moguće upotrijebiti i u suprotnom pravcu, dakle u anticivilizacijske svrhe. Da li će se dostignuća demokratije koristiti za napredak civilizacije ili će se upotrijebiti u anticivilizacijske svrhe, zavisi od ideološkog karaktera političkih subjekata koji imaju moć bitnog utjecaja na stanje u društvima i državama.

Ako se referendumom koriste totalitarne, nepravedne i reakcionarne, anticivilizacijske politike, one to čine da bi rezultate referenduma iskoristile za maskiranje svog anticivilizacijskog karaktera i da, koristeći rezultate referenduma, pojačaju efikasnost totalitarne, nepravedne, reakcionarne i anticivilizacijske prakse, ugrožavajući druge ljude, narode, države. Takve politike ulažu napor u pripremi uslova za provedbu referenduma, s ciljem da se građani na koje se računa da podrže ciljeve referenduma, putem zastrašivanja, mitologijskog obmanjivanja i političke indoktrinacije, maksimalno ujedine i motiviraju u pravcu davanja legitimiteta toj totalitarnoj, nepravednoj, reakcionarnoj i anticivilizacijskoj politici.

Referendumi koje na taj način pripremaju i provode politički subjekti takvog ideološkog

kog karaktera, redovno rezultiraju gotovo stopostotnom podrškom totalitarnoj, nepravednoj, reakcionarnoj i anticivilizacijskoj politici, upravo zato što je zastrašivanjem, mitologijskim obmanjivanjem i indoktrinacijom, ugušen demokratski duh i sloboda izjašnjavanja. Tako naprimjer, na svakom eventualnom referendumu u Sjevernoj Koreji, narod bi stopostotno odgovorio onako kako želi režim te zemlje. Odnos srpskog naroda prema režimu Milorada Dodika u RS-u, približava se karakteristikama odnosa korejskog naroda prema režimu u Sjevernoj Koreji, pa je Referendum, proveden 25. 09. 2016. po volji režima u RS-u, označio plebiscitarnu podršku tom režimu (99,81%),¹ što kao problem ne umanjuju sumnje s bošnjačke strane da su rezultati Referenduma falsificirani.

Niko ko je istinski demokrata neće osporavati referendum kao demokratsko sredstvo, ali svako ko je istinski demokrata treba da se bori protiv zloupotrebe demokratskih dostignuća u antidemokratske i anticivilizacijske svrhe. Upravo u takve anticivilizacijske svrhe pripremljen je i 25. 09. 2016. proveden Referendumom o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru.

Politički karakter Referenduma u RS-u, 25.09.2016. godine

Referendumsko pitanje ostatku stanovništva nakon pokolja i progona:

U konkretnom slučaju, Referendum o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru, koristi ekstremno radikalna nacionalistička srpska politika koja je uzrokovala ratove na Balkanu i primjenjivala zločinačku, genocidnu praksu, a poslije rata djelovala i djeluje s ciljem da se ratni rezultati takve prakse očuvaju, prošire i prodube. Referendum o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru, izraz je anticivilizacijskog i antidemokratskog ignoriranja nersrpskog stanovništva nad kojim je uspostav-

¹ Oslobođenje, 27.09.2016. godine, strana 3.

Fuad ARIFHODŽIĆ, Nišani I, akvarel, 50x65cm, Fotografisala: Dragana Antonić

ljena aparthejska i segregacijska dominacija koja se po osnovu rezultata referenduma želi očuvati, proširiti i produbiti.

Anticivilizacijski smisao Referenduma o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru, potvrđuje se činjenicom da se on oslanja na rezultate zločinačke, genocidne prakse masovnih ubijanja i progona nesrpskog stanovništva sa teritorija na kojima je ostatak stanovništva, nakon pokolja i progona, putem referenduma upitan ono što želi ekstremno radikalna nacionalistička srpska politika koja je organizirala pokolje i progone, odnosno politika koju uopće ne zanima šta o konkretnom pitanju, na koje se odnosi referendum, misle nesrbi, iako su po Ustavu na cijeloj teritoriji BiH i nesrbi konstitutivni, ali u entitetu RS-u praktički neravnopravni, poniženi, ugroženi ...

Referendum 25.09., u funkciji pobjede na lokalnim izborima 02.10.2016. godine:

Obično, najznačajnije političke aktivnosti koje podrazumijevaju visok intenzitet djelovanja društvenih, političkih i državnih institucija, ne realiziraju se u isto vrijeme, posebno ako to nije krajnja nužda. Nije bilo nikakve, a kamoli krajnje nužde za istovremeni, vrlo intenzivan rad na kampanji za Referendum, koji je održan 25. 09., i na kampanji za lokalne izbore, koji su održani sedam dana poslije tog Referenduma, 02. 10. 2016. godine. Prema tome, uvjerljiv je zaključak, da je rad na pripremi i održavanju Referenduma bio sastavni dio Dodikove, odnosno SNSD-ove predizborne kampanje s ciljem ostanka na vlasti.

Srpski ekstremisti na vlasti u RS-u, u svoju predizbornu kampanju za lokalne izbore uvrstili su kampanju za Referendum. Tako se dogodilo da su lokalna pitanja zapostavljena, a taktika pridobijanja glasača ispoljavala se pokretanjem najkrupnijih nacionalnih pita-

nja. Tada se predviđala mogućnost pobjede opozicijskog Saveza za promjene na lokalnim izborima, pa je kampanja o Referendumu ušla u okvire Dodikove i SNSD-ove predizborne kampanje, s ciljem da se spriječi pobjeda opozicije, a putem rezultata Referenduma postigne iskorak u pravcu secesije.

Poruka putem Referenduma

Anticivilizacijski smisao referenduma treba razmatrati kao nastavak politike istrebljenja nesrba sa prostora koji je nazvan "Republika Srpska". Ljudima nesrpske nacionalnosti, putem rezultata Referenduma o Danu "Republike Srpske" i krsne slave devetom januaru poručuje se da ih Srbi ne žele u svojim sredinama kao Bošnjake, Hrvate (i druge nesrbe), da njima ne pripada srpska "Republika", već da trebaju otići iz "Republike Srpske" i negdje drugo sebi potražiti "Republiku". U "Republici Srpskoj" mogu opstati samo ako prihvate pravoslavlje i izjasne se da su Srbi. Ta poruka rezultata Referenduma o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru, izraz je temeljnih odrednica unitarizma u velikosrpskoj ideologiji i politici po kojoj na prostorima Balkana postoje samo Srbi i pravoslavlje, a da svi koji to ne prihvataju treba da napuste prostore na kojima je zamišljena velika Srbija ili će u protivnom biti poubijani i prognani.

Referendum o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru, putem svojih rezultata je legitimirao ekstremno radikalnu velikosrpsku politiku protiv BiH i nesrpskog stanovništva. Zato se, poslije Referenduma, mogu očekivati još grublji sadržaji i forme u provedbi prakse aparthejda, segregacije, ponižavanja i raznovrsnog ugrožavanja nesrpskog stanovništva, posebno Bošnjaka. Tendencija tog pogoršavanja, može rezultirati da se 2018. godine, pred opće izbore održi referendum za secesiju RS-a, što je Dodik već najavio. U zapadnim medijima se ističe da je Referendum od 25. 09. 2016., samo "zagrija-

vanje atmosfere pred organiziranje referenduma o otcepljenju."²

Opasnost navikavanja na priču o ponovnom ratu:

Ekstremno radikalna, nacionalistička praksa se počela tretirati kao uobičajena tendencija u koju su se mentalno etablirali i domaći i međunarodni društveni i politički činioci koji bi u korist mira i sigurnosti trebali konkretno, aktivnije, a ne samo promatrački djelovati s ciljem da se preveniraju posljedice na štetu mira i sigurnosti. Te posljedice bi mogle biti katastrofalne u ratnom sukobu koji, najvjerojatnije ne bi bio kratkotrajan, a njegova katastrofalnost bi bila srazmjerna dužini trajanja eventualno obnovljenih ratnih sukoba u BiH u kojima bi s jedne strane bili susjed(i) kao agresor(i), a druge, snage odbrane BiH. Navikavanje javnosti na priču o ponovnom ratu u BiH, indikator je da postoje organizirane, jake snage koje uzrokuju rat.

Navikavanje na priču o ratu, ima karakter uznemiravanja, najviše na strani ugroženog naroda, ali i na strani naroda iz kojeg neki njegovi politički subjekti uzrokuju obnovu oružanih neprijateljstava. Za sve ljude u BiH, bez obzira na njihov nacionalni identitet bi bilo mnogo bolje da se priča o obnovi oružanih neprijateljstava obesmisli i učini abnormalnom, a da se priča o trajnom miru i sigurnosti tretira dostignućem u emancipaciji koja podrazumijeva međunacionalno zbližavanje, zajednički život i saradnju u odnosima međusobnog priznavanja i uvažavanja.

Opasnost od navikavanja na priču o ratu, treba smatrati kao tešku društvenu deformaciju i destrukciju, jer kako upozorava publicista Muharem Bazdulj, "prelaz na logiku rata nije uvijek posljedica racionalne odluke (...) tako da u logici rata i mira jedan incident mijenja sve" a da je za "incident dovoljan hir jedne budale, posebno ako je atmosfera ovako nezdrava", pa se u vezi s tim pominju inci-

2 Oslobođenje, 26.09.2016. godine, strana 14.

denti skrnavljenja grobalja i vjerskih objekata, ubistava vojnika, policajaca i povratnika, što je vrlo rizično jer je BiH “puna i oružja i očajnika”.³

Posljedice koje želi vladajuća srpska politika i njena nadanja

Strah, progon i asimilacija:

Da kojim slučajem ne želi posljedice istrebljenja nesrba sa prostora takozvane “Republike Srpske”, srpska politika se ne bi koristila Referendumom o Danu “Republike Srpske” i krsne slave, devetom januaru. Srpska politika (a) želi posljedice izazivanja straha kod nesrba, (b) želi kao posljedicu da iz straha, nesrbi napuštaju takozvanu “Republiku Srpsku” i (c) želi iz straha od asimilacijske posljedice na štetu nepravoslavnih kultura, a u “korist” pravoslavlja i srpstva.

Ako se uopće negdje razmatra organizirana politička borba demokratskim sredstvima koristeći legalna i legitimna sredstva i institucije društva i države BiH, onda treba djelovati s ciljem da se naprijed navedene antivilizacijske želje srpske politike ne ostvaruju, odnosno treba djelovati da se nakon Referenduma događa sve što je u suprotnosti sa ciljevima održavanja Referenduma o Danu “Republike Srpske” i krsne slave, devetom januaru. Dakle: (a) umjesto njima željenog straha, treba graditi hrabrost; (b) umjesto nesrpskog napuštanja takozvane “Republike Srpske”, prostor te zločinačke i genocidne tvorevine treba naseljavati nesrpskim stanovništvom; (c) umjesto asimilacije u pravoslavlje i srpsku naciju, uz puno poštivanje i pravoslavlja kao vjere i Srba kao nacije, treba njegovati kulturnu posebnost nesrpskih nacija, u šta spada i njihova kultura zajedničkog života sa ljudima drugih nacija i vjera.

Asimilacija je samo indiciran, ali zapostavljen, nimalo i nikako sagledan problem. Izjava koju je na dan održavanja Referendu-

ma za medije dao Emir Kusturica, da Referendum “ne predstavlja samo odbranu Dana Republike već i odbrani naše kulture i svega onoga čega ne možemo da se odrekemo – Andrića, Njegoša, Kočića, Dučića, Bečkovića, Pope, Crnjanskog, Dragoslava Mihailovića ... i brojnih drugih”⁴ pokazuje da je u smislu asimilacije moguće čak i ono što se svakom Bošnjaku pričinjava da je nemoguće.

Velikoserpska nadanja:

Referendum o Danu “Republike Srpske” i krsne slave, devetom januaru, otkriva karakter i sadržaj onoga čemu se dugoročno s konačnim ciljem nada srpska politika uzastopnim, kontinuiranim postizanjem niza međuciljeva kojima će, pored ostalog služiti i rezultati tog Referenduma. Njihova nadanja su da će vremenom popustiti upornost za odbranu BiH, da će bošnjački narod postupno politički oslabiti, da će Hrvati ostvariti “treći entitet”, a po tajnom dogovoru napustiti entitet RS isto kao što će Srbi po istom tajnom dogovoru napustiti Hrvatsku i da će se na osnovama tih rezultata “etničkog čišćenja” i razmjene teritorija, BiH rasparčati prisajedinjenjem njenih prostora Hrvatskoj i Srbiji. Takva uzaludna nadanja će izazivati održavanje krize i dovođenje krize na ivicu obnove ratnih sukoba, ugrožavajući sve ljude pa i Srbe, što znači da bi za sve njih bilo bolje da srpska ideologija i politika svoja naprijed nabrojana nadanja, napusti u korist mira i sigurnosti.

Odvraćanje probosanskih snaga od inicijativa u korist normaliziranja države:

Srpska politika očekuje da će putem rezultata Referenduma o Danu “Republike Srpske” i krsne slave, devetom januaru, efikasno odvratiti nesrpske politike u BiH, posebno bošnjačku, da u buduću ne pokreću nikakve akcije za suzbijanje subverzivnog djelovanja na štetu nesrpskih naroda, posebno Bošnjaka, odnosno da ne pokreću nikakve akcije

3 Bazdulj Muharem, Oslobođenje, 27.09.2016. godine, strana 13.

4 Kusturica Emir, Oslobođenje, 26.09.2016. godine, strana 3.

za normaliziranje države BiH, putem otklanjanja anomalija i nedostataka Dejtonskog sporazuma. Zato je na sceni zamjena teza, po kojoj je za Referendum o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru, odgovorno bošnjačko rukovodstvo, na čelu sa predsjednikom SDA i bošnjačkim članom Predsjedništva BiH, Bakirom Izetbegovićem jer je podnio apelaciju Ustavnom sudu BiH da preispita ustavnost i zakonitost Dana "Republike Srpske" i krsne slave, devetog januara. Dakle, okrivljuje se legalno, legitimno, nadležno, zakonito korištenje demokratskih sredstava, a štiti dominacija, nametanjem nesrpskom i nepravoslavnom stanovništvu u RS-u da slavi pravoslavne praznike, sve sa ciljem da bošnjačka politika, u buduće ne pokreće nikakve inicijative za normaliziranje političkog uređenja i odnosa u BiH.

Referendum o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru, treba sagledavati u kontekstu raznih opstrukcija koje ekstremno radikalna, vladajuća srpska politika u RS-u čini u slučajevima pokretanja inicijativa za normaliziranjem države BiH. U takve opstrukcije spada, naprimjer, odbacivanje Agencije BiH za statistiku, odbacivanje da ta Agencija dobije podatke o poljoprivrednim resursima u RS-u, zabrana korištenja prostora u institucijama RS-a da se u njima drže sastanci bošnjačkih predstavnika itd.

O bošnjačkim strateškim greškama

Teška greška sa dugoročnim posljedicama:

Velikosrpska politika će i dalje koristiti bošnjačke greške i na njima graditi strategiju svojih uspjeha u pravcu razaranja pretpostavki za očuvanje i stabiliziranje mira i sigurnosti u BiH. Poslije rata, bošnjačka politika je počinila krupnu, strateški štetnu grešku, sa vrlo suženim prostorima da se ona ispravi. Ta greška je odbacivanje paketa ustavnih amandmana aprila, 2006. godine. Smjer djelovanja bošnjačke politike mora biti saniranje posljedica te greške, što treba posebno razmatrati i strateški, planski tretirati. Ispravljanje te

greške ne smije biti prepušteno slučajnosti i spontanosti. Bilo je i drugih strateških grešaka, ali su sve one u usporedbi sa odbacivanjem predloženih ustavnih amandmana, 2006., mnogostruko nižeg ranga, iako su strateške kao što je, naprimjer bilo ljevičarsko agitiranje da Bošnjaci, Hrvatima izaberu predstavnike.

Da li postoji opasnost od samouništenja?

Za Bošnjake su najteži oni problemi koji imaju smisao samouništenja. U usporedbi sa vanjskim rizicima ugrožavanja, rizike bošnjačkog samouništenja je lakše prevenirati jer u tom pogledu Bošnjaci ni od koga ne zavise ako žele samoodbranu od svih opasnosti, pa i od opasnosti iz okruženja. O djelovanju protiv samouništenja treba razmišljati kao o nacionalnom izazovu kojeg niko ne bi smio opstruirati. Najveća opasnost samouništenja je nizak ili mjestimično negativan prirodni rast. O demografskim stranama samouništenja, bošnjačka politika mora konkretnije razmišljati i adekvatno se postavljati s ciljem zaustavljanja negativnih tendencija u demografskom pogledu, odnosno s ciljem ostvarivanja prirodnog rasta. To su dugoročni procesi koji se mogu realizirati upornošću, sistematskim i sistemskim, svakodnevnim individualnim, porodičnim i ukupnim društvenim djelovanjem. Demografski rast je najbolji način zaštite bošnjačkog naroda od ugrožavanja u okviru kojeg je pripreman i realiziran Referendum o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, devetom januaru.

Odnos međunarodne zajednice prema Referendumu u RS-u

Pasivnost međunarodne zajednice:

Međunarodna zajednica, zadužena da prati, analizira i procjenjuje proces provedbe Dejtonskog mirovnog sporazuma i da intervenira u slučajevima ugrožavanja intencija tog sporazuma u pogledu izgradnje međunarodnog povjerenja, odnosno u pogledu stabiliziranja mira, povodom Referenduma o Danu "Republike Srpske" i krsne slave, de-

vetom januaru, izvjesno je, neće poklanjati pažnju dubinskim, stvarnim anticivilizacijskim, antidemokratskim, segregacijskim, aparthejskim karakteristikama vladajuće politike u takozvanoj “*Republici Srpskoj*”. Međunarodna zajednica je površan posmatrač političkih procesa u BiH – površan, jer posmatrajući te procese ne želi vidjeti istinu, pa ne želi ni reagirati na iskorake koje ekstremno radikalna srpska politika čini s ciljem istrebljenja nesrba sa prostora takozvane “*Republike Srpske*”. Kritike prema međunarodnoj zajednici zbog njene pasivnosti u BiH, dolaze sa raznih strana, od relevantnih autoriteta koji su imali ulogu u procesu usaglašavanja i usvajanja Dejtonskog sporazuma, među kojima je i bivši ministar vanjskih poslova Hrvatske, Mate Granić, koji je povodom Dodikovog Referenduma od 25. 09. 2016. godine, rekao da situaciju u BiH, komplicira “*impotentnost međunarodne zajednice i činjenica da međunarodni predstavnik u BiH ne koristi svoje ovlasti*”⁵

Međunarodna zajednica bi reagirala, tek kada se prijetnje koje se šalju putem Referenduma o Danu “*Republike Srpske*” i krsne slave, devetom januaru, počnu realizirati ponovnim operacijama pokolja i progona. I tada bi međunarodne vojne, policijske i obavještajne snage samo posmatrale kako se odvija oružani sukob i teško bi se odlučile na konkretnu akciju zaštite ugroženog stanovništva, osim ako bi se humanitarna pomoć koju bi slali tretirala da je dovoljna zaštita nersrpskog stanovništva od genocidne prakse koja bi ugrožavala to stanovništvo. Pasivan, samo promatrački odnos međunarodne zajednice prema RS-ovoj, velikosrpskoj, sistemskoj i sistemskoj praksi nacističke, fašističke segregacije i aparthejda, veliko je ohrabrenje za ekstremno radikalnu nacionalističku politiku kojom se ugrožava mir i sigurnost.

Srbija i Rusija podržavaju srpsku destrukciju u BiH:

Srbija i Rusija kao činioci međunarodne zajednice, u slučaju Referenduma o Danu “*Republike Srpske*” i krsne slave, devetom januaru, ponašale su se nekorektno. Te dvije države su znale da se putem Referenduma krši Ustav BiH, ali nisu učinile ono što su mogle da se srpski politički činioци u BiH ponašaju u skladu sa Ustavom i zakonima BiH. Nisu htjele iskoristiti kapacitet svog paternalističkog odnosa prema vladajućoj politici u RS-u koja je inspirirala protivustavni Referendum.

Prijemom Dodika u Moskvi, pred održavanje Referenduma u RS-u i pred lokalne izbore u BiH, predsjednik Rusije, Vladimir Putin je direktno podržao antibosanskohercegovačku ekstremnu, radikalno nacionalističku srpsku politiku u RS-u. Kao članica Vijeća za implementaciju mira u BiH (PIK), za razliku od svih ostalih članica koje su osudile Referendum, Rusija je izdvojila svoje mišljenje i praktički podržala ekstremiste da krše Ustav i zakone BiH. S obzirom da su se Rusija i Srbija u vezi sa Referendumom ponašale nekorektno, protivljenje Referendumu od strane zemalja Zapada, dodatno je motiviralo srpske nacionaliste, da se, uprkos zahtjevima Zapada, Referendum održi. Dakle, BiH je postala poligon za sukobe najmoćnijih činilaca međunarodne zajednice.

Skriveno od javnosti, Srbija je hrabrila lidere RS-a da održe Referendum, a u javnosti je “*glumila*” da ne podržava Referendum, uprkos općepoznatoj istini, da lideri Srbije diktiraju rad vladajuće politike u RS-u. Indirektna podrška Referendumu, od strane Srbije je izražena održavanjem zajedničke vježbe policije RS-a i policije Srbije, održane krajem augusta i početkom septembra 2016., upravo u vrijeme Dodikove i SNSD-ove objedinjene kampanje za Referendum i lokalne izbore. To je bila demonstracija spremnosti za zajedničko reagiranje policije Srbije i policije RS-a u

5 Granić Mate, Oslobođenje, 27.09.2016. godine, strana 16.

slučaju da se u BiH, povodom Referenduma i lokalnih izbora komplicira sigurnosna situacija. Pokrovitelji vježbe su bili predsjednik RS-a Dodik i predsjednik Srbije Nikolić. To je bila Nikolićeva direktna podrška Dodiku i njegovom SNSD-u za lokalne izbore i organiziranje Referenduma. Da se u to vrijeme procjenjivalo kao moguće kompliciranje sigurnosne situacije, indicira i zajednička vježba EUFOR-a i Oružanih snaga BiH, održana na planini Manjači kod Banja Luke.

SUMMARY:

The ideological and political characteristics of the Referendum on the statehood day of the Republika Srpska and celebration of Saint Patron's Day, on January 9th

The paper gives the author's reflection on one of the most controversial political events of the year in Bosnia and Herzegovina (September 25th, 2016), which is a direct attack to the foundations of its statehood and another attempt of its separation as a country with the inestimable consequences. Although it was expected, an adequate reaction of the international community lacked this time, which indeed did condemn the referendum as the unconstitutional action of one of the two entities in Bosnia and Herzegovina, but

has left the domestic political forces to reach an agreement and go through the Euro-Atlantic integrations, which pro-Bosnian political forces have since long understood as a platitude and alibi for inaction of the same people who "tailored Dayton Bosnia". One of the goals of the Serbian referendum in Republika Srpska held on September 25th, 2016, has been to show the extent to which this country is "impossible" at least for the Serbs. In addition to the criticism about the lack of the response of the international community, the authors analyzed this event from several aspects: from the continuity of the Great Serbia policy, external influences, especially from Russia and Serbia, the Bosniaks' responses, and use of the referendum as the strongest pre-election tool for this year's local elections in the hands of the SNSD and its leader. Finally, through the text itself, the author attempts to point to the consequences of this political act, which needs to be remediated and decisively eliminated by a patient political work, since some people already warn of the possibility of a war in this region, although all the relevant factors in the country reject such a possibility in the very beginning.

Keywords: Bosnia and Herzegovina, the referendum, Republika Srpska, Great Serbia policy, Serbia, Russia